

Maatalousyhtymä osana sukupolvenvaihdosta

Asiakaslähtöinen omistajanvaihdos -hanke 29.1.2021

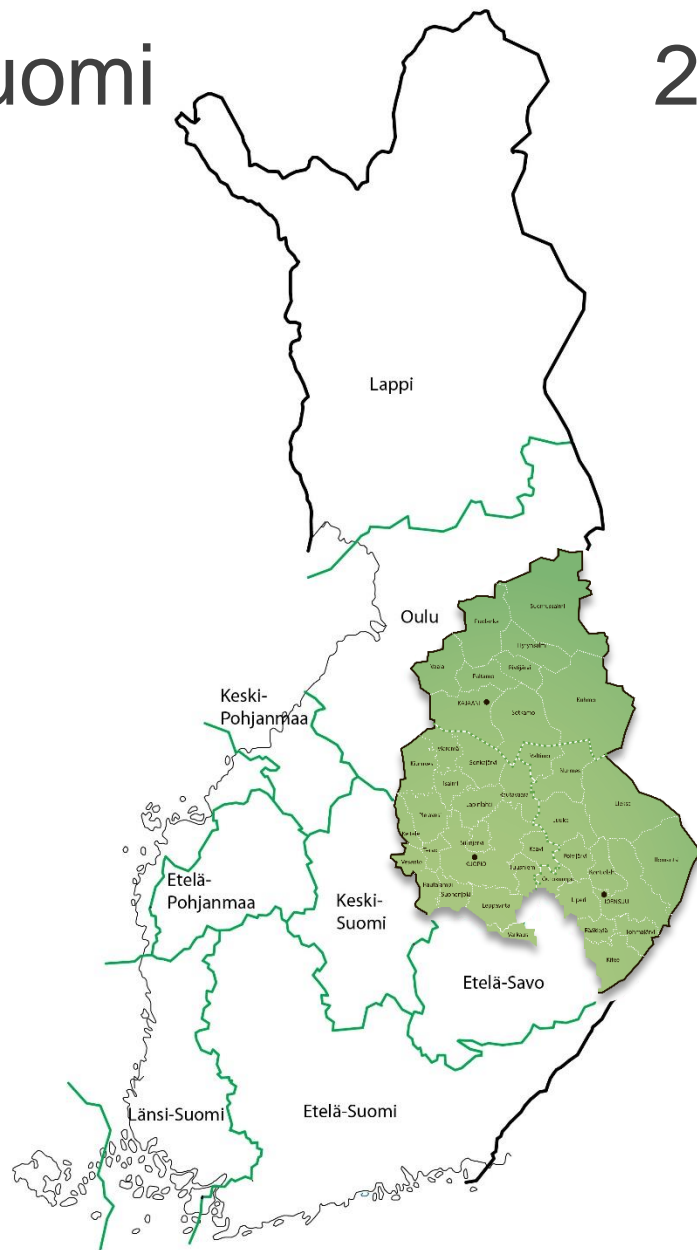
Kyösti Laajalahti ProAgria Itä-Suomi

Omistusjärjestelyiden erityisasiantuntija, kaupanvahvistaja

ProAgria Itä-Suomi

2020

Sisältö

- Omistajanvaihdokseen valmistautuminen
- Maatalousyhtymä:
  - Muodostaminen
  - Toiminta
  - Purkaminen
- Turvaavat asiakirjat

Millaisena näet oman tilasi
5 tai 10 vuoden kuluttua?

Omistajanvaihdos osana elämää

- Kehityskriisit:
  - Positiivinen muutos/tapahtuma
  - Pystytään ennakoimaan ja voidaan varautua
  - Luonnollinen elämänvaihe, jossa yksi vaihe päättyy ja siirrytään uuteen vaiheeseen
  - Koskettaa luopujaa ja jatkajaa eri tavalla

” Tieto siitä, että jotkut asiat kuuluvat tiettyyn elämänvaiheeseen ja ovat kaikille yhteisiä, saattaa helpottaa asian hyväksymistä. ” mieli.fi

Luovutukseen valmistautuminen

- Henkinen valmistautuminen
  - Siirtyminen elämäntilanteesta toiseen
  - Perhekeskustelut ja sisarusten huomioiminen
  - Sukupolvenvaihdos yleensä merkitsee luopumista lähes kaikesta, mitä luopujat omistavat, mikä merkitsee samalla luopumista niistä turvallisuus ja riippumattomuustekijöistä, joiden varaan vanhemmat ennen luopumista ovat elämän menonsa rakentaneet.
- Käytännön valmistautuminen
  - Jatkajan kouluttautuminen
  - Tilan kehittäminen ja investoinnit
  - Asumisjärjestelyt
  - Kauppahinnan määrittäminen ja maksuvalmiuden suunnittelu

Luopujien tavoitteita

- Tila pidetään jatkamiskelpoisena
- Pidetään tila jakamattomana
- Tila pysyy saman suvun hallussa
- Toimeentulo turvataan
- Muiden sisarusten oikeudenmukaisuus
- Tehdään tilakauppa eläkeiän alkaessa ja turvataan asumisjärjestelyt
- Nautitaan eläkepäivistä terveenä Ihmissuhteet pysyvät hyvinä

Jatkajien tavoitteita

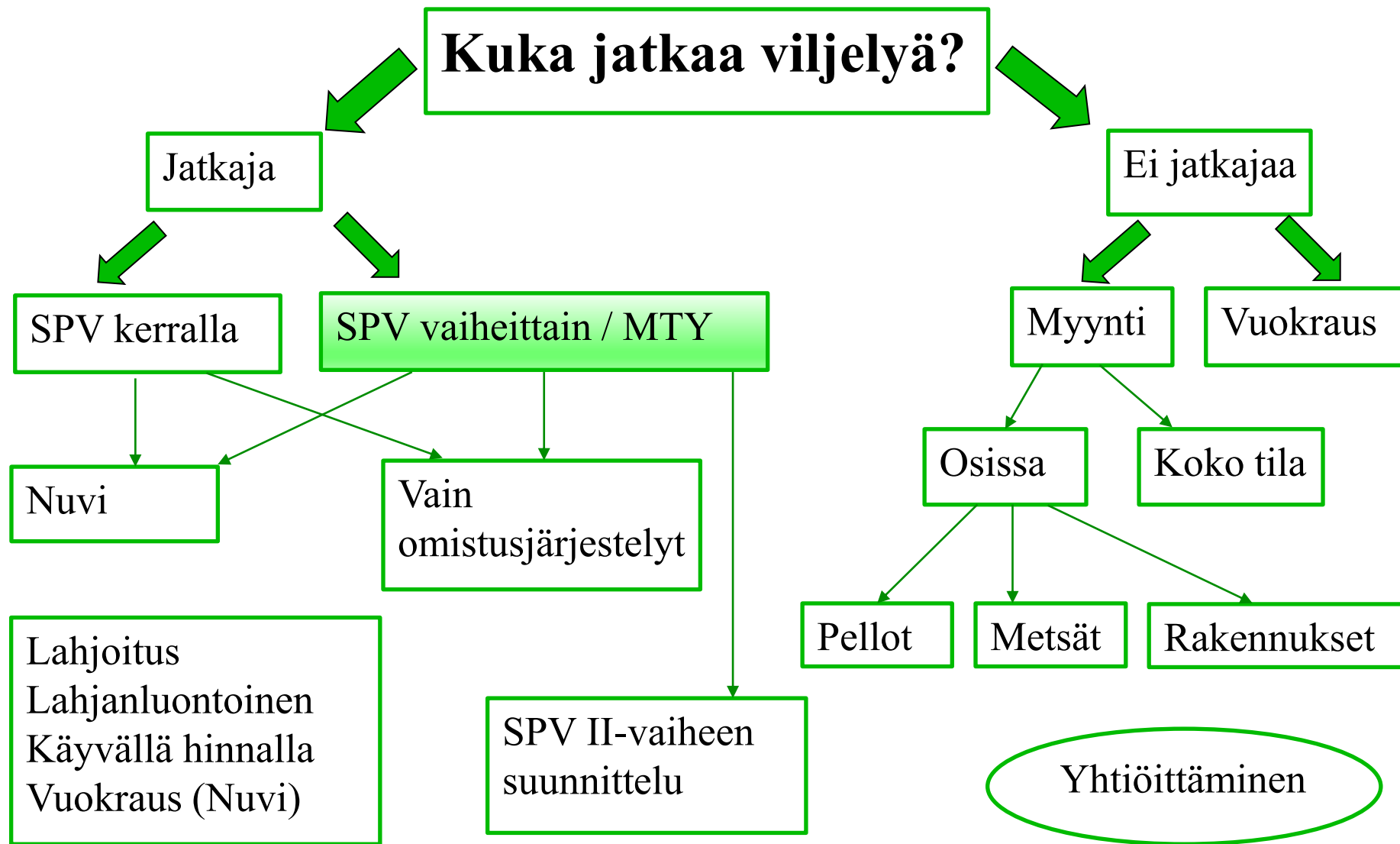
- Selvitään tilan maksuista tilan tuotoilla
- Saadaan toimeentulo tilalta (ammatti)
- Maatilatalouden harjoittaminen koetaan liiketoiminnaksi
- Jatkaa vanhempien tekemää työtä (halutaan olla maalla)
- Itsenäisen työn mielekkyys
- Ihmissuhteet säilyisivät hyvinä
- Jäisi aikaa myös harrastuksille

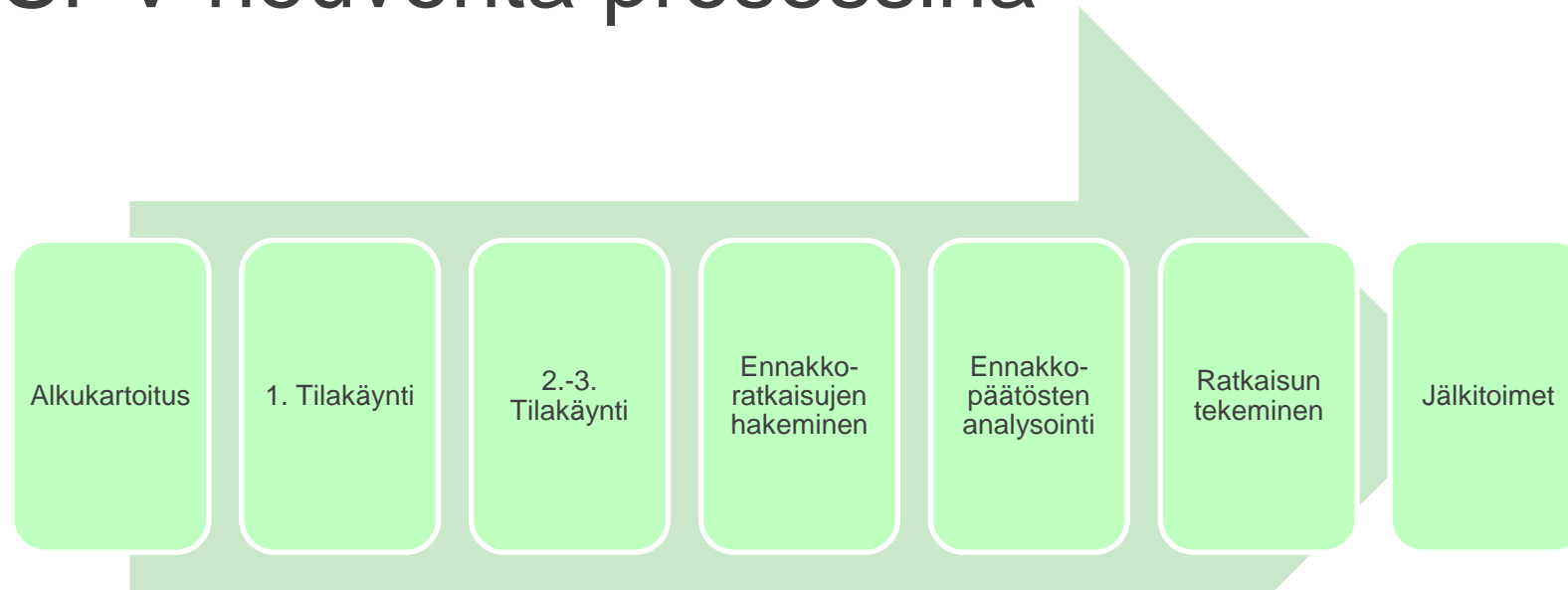
Tilan tavoitteet – Strateginen suunnittelu

- Tilan tiekartta tulevaisuuteen.
- Yrittäjien arvot ja tahtotila
- Toimintaympäristön analyysi
- Nykytilan tunteminen ja resurssien tunnistaminen
- Visio terävöittää tavoitetilan
- Omistajanvaihdoksen ajoittaminen

SPV neuvonta prosessina

Varattava aikaa riittävästi. Mielellään 1 – 2 vuotta , min ½ vuotta ennen vaihdosta! Neuvontayhteistyö kestää alkukartoituksesta veroilmoitukseen 2-5 vuotta!

Mitä minä haluan?

- Ennen yhtymän perustamista pitää olla mietittynä selkeät vaihtoehdot tilan tulevaisuudesta
- Kannattaa laatia selkeä suunnitelma kehittämistoimenpiteistä, joita ryhdytään toteuttamaan
- Avoin ja rehellinen keskustelu ennen yhtymää
- Voiko mitään tapahtua ilman yksimielisyyttä
- Kaikki perustuu osakkaitten keskinäisiin sopimuksiin, suullisiin tai kirjallisiin
- MIKÄ ON YHTYMÄN TARKOITUS?

Yhtymän muodostaminen

- Vaiheittainen sukupolvenvaihdos
- Sukupolvenvaihdos kahdelle jatkajalle
- Maatilan/metsätilan luovutus perillisille (kauppa/lahjanluontoinen kauppa/lahja..)
- Kuolinpesä yhtymäksi
- Kahden toimivan tilan yhteenliittymä
  - Omistetuilla tai vuokratuilla pelloilla
- Sisarukset / tuttavat vuokranneet tilan

Milloin ja miksi?

- Tuotantokoneiston käytön tehostaminen
- Tila halutaan ostaa / vuokrata yhdessä
- Ei ole yhtä halukasta jatkajaa, vanhemmat luovuttavat tilan kaikille perillisille
- Verotukselliset näkökohdat
- Työmäärän keventäminen
- Toinen luopujista jää pois tilan töistä
- Yhtymävaiheen on annettava riittävä toimeentulo kaikille osakkaille

Mikä on yhtymä?

- Yhtymä on laskentayksikkö, joka tekee kirjanpidon ja yhden veroilmoituksen (verotussubjekti)
- Yhtymä ei omista mitään
- Yhtymällä ei ole velkaa
- Yhtymä ei maksa veroja
- Yhtymän tulos verotetaan osakkaiden tulona
- Osakkailla oma nettovarallisuusasema

Yhtymän toimiessa

- Osakkaiden poistolaskelmat yhdistetään
- Yhteinen 2C lomake (jos omistusosuus metsäkiinteistöissä sama),
  - metsävähennyspohja 2C-lomakekohtaisesti kaikkien käyttöön
- Rakennukset ja koneet voivat olla joko yhteisiä tai yksin omistettuja
- Osakkaan purkamattomat tasausvaraukset siirtyvät yhtymään
- Ansiotulon jako työpanoksen suhteessa ja pääomatulo omistuksen mukaan

Vaiheittainen sukupolvenvaihdos

- Tyypillisin tapaus: vanhemmat myyvät ½-osan tilasta nuoremmalle polvelle, muodostetaan **maatilayhtymä**, jossa 2-4 osakasta
- Toimeentulo saatava kaikille (Esim. OVE)
- Työskenteleekö kaikki tilalla? II-vaiheen suunnittelu: aikataulutus ja hinnoittelu
- Kokonaishinta ei saa nousta: käsikirjoitus!

Vaiheittainen sukupolvenvaihdos

- + Nuorelle mahdollisuus tilan toiminnan kehittämiseen ja mukaan päätöksentekoon
- + Osaamisen siirtäminen
- + Enemmän vastuullisia yrittäjiä
- + I-vaiheeseen aloitustuki ja korkotukilaina
- + Henkilöriski pienenee
- + Työvuorot
- Ei investointituen korotusta (10 %)
- Ei nuoren viljelijän ha-tukea
- II-vaiheeseen ei saada korkotukilainaa tai varainsiirtoverovapautta
- Henkilöriski korostuu: päätöksenteko ja vahingot

Sukupolvenvaihdos keskeiset osa-alueet

- Taloussuunnittelu
  - Tilan elinkelpoisuus
  - Tilan kehittäminen
  - Rahoitus
  - Verotus
- Eläke
- Ennakkoratkaisu ennen lopullista kauppaa
- Suunnitelmallisuus = käsikirjoitus SPV:lle
- Turvaavat asiakirjat
  - Yhtymäsopimus, testamentti, avioehto, edunvalvontavaltakirja

Taloussuunnittelu

- **Jatkajan tavoitteet ja visio**
  - Strategia+
  - Missio, arvot
- Liiketoimintasuunnitelma ja Likwi-laskelma
  - Maksuvalmius, rahoitus, yrittäjätulo (nuvi)
  - Tuotantosuenta, laajuus, pää-/sivutoimisuus
  - Kannattavuus, vakavaraisuus, maksuvalmius
  - Jatkajan suunnitelmat, toiveet ja ajatukset ovat ensiarvoisen tärkeitä
  - Päätöksenteon perustana: kauppahinta ym.

Taloussuunnittelu

- Laskelman päivittäminen riittävän usein
- Kehittämissuunnitelmat tilakaupan jälkeen
  - Nuoren viljelijän lisäävustus (5 vuotta)
  - Investointien ajankohta
- Budjetointi tukee pitkän aikavälin suunnittelua
- Maatilan johtaminen

Kauppahinnan määrittäminen

- Tilan tuottoarvo lähtökohtana
- Lähtökohtaisesti tilakauppa on myyjän ja ostajan välinen asia
- Sisarusten huomioiminen?
- Asumisjärjestelyt ja vanhempien rahantarve
- Kauppahinnan suoritus: siirtyvät velat, maksamisen jaksotus
- Luopujien ja jatkajien veroseuraamukset
- II-vaiheen suunnittelu

Verottajan käypä arvo Pohjois-Karjala 2021

- Pelto 3600 + salaoja 500 yht. 4100 €/ha
- Metsä 3200 €/ha tai metsäarvio
- Koneet, tuotantorakennukset menojäännöksestä pääasiassa
- Yksityistalouden rakennukset kiinteistöverolipun jälleenhankinta-arvosta
- Eläimet verohallinnon vuosiarvo
- Perustukioikeudet, vaihteluväli 174 – 810 €/ha
- Varastot 80 % hankintahinnasta
- Arvokkaat alueet tapauskohtaisesti (soramontut, rantatontit jne.)

MTY - esille nousseita ajatuksia

- Asuminen, oma rauha, työn jakaminen
- Toimistotilat / taukotilat
- Yhteistyö / ajattelutapaerot / ikärakenne
- Mikä on itse kullekin tärkeää, avoimesti esille
- Puhuminen, päätöksenteko
- Viikko / kuukausi palaverit / päivitys 1v
- Ikääntyminen, työkyky muuttuu, jaksako, nuoret / vanhat ei ole koneita
- Muutos ei tapahdu hetkessä
- Työohjeet ja työnjakosuunnitelma

Mitä sopimuksia on syytä tehdä?

- Maatalousyhtymän yhtymäsopimus
  - Vapaamuotoinen, periaatelinjaukset, töihin osallistuminen / ansiotulon jako, rahan käyttö, purkaminen
- Maatalousyhtymän toiminnan turvaamiseen liittyvät sopimukset
  - Testamentti
  - Edunvalvontavaltakirja
  - Avioehtosopimus
  - Valtakirjoja

Yhtymäsopimus

- Me allekirjoittaneet olemme perustaneet maatalousyhtymän seuraavin ehdoin...
- Yhtymän toiminimi ja kotipaikka
- Toimiala
- Yhtymän osakkaat ja heidän panoksensa
  - Mitä itsekukin tuo yhtymään panoksena
  - Rahallinen panos ja työpanos
  - Selkeästi luetteloituna
  - Tulevaisuudessa yhteisesti hankittavat koneet, rakennukset, tuotantoeläimet ja muu varallisuus
  - Osakaskohtainen nettovarallisuus

Yhtymäsopimus

- Osakkaitten tehtävät ja toiminta
  - Kuka on päävastuullinen toimija? (Jatkaja)
  - Kuka on päävastuussa eri osa-alueista:
    - Kotieläimet, pelto, kirjanpito, jne.
  - Yhtymä saa kaikki pellot hallintaansa rehuntuotantoa varten ja hakee kaikki eläin- ja pinta-alatuet
  - Toimistotilat
  - Vuotuinen päivitystilaisuus: taloudellinen tilanne ja tulevaisuuden suunnitelmat
  - Useamminkin on hyvin suotavaa esim. ¼ vuosittain / kuukausittain

Yhtymäsopimus

- Nimenkirjoitus ja hankinnat
  - Kaikilla osakkailla on erikseen yhtymän nimenkirjoitusoikeus.
  - Suurista hankinnoista (> 2.000 €) osakkaat sopivat yhdessä.
  - Osakkaat saavat yksin hoitaa normaalit tilan tuotantoon liittyvät tuotantopanosten hankinnat vastualueittensa mukaisesti.
  - Yhtymällä on oma yhteinen tili, josta maksetaan kaikki maatilatalouden ylläpitoon liittyvät menot.
  - Sovittava erikseen lyhennysten, verojen ym. maksaminen

Yhtymäsopimus

- Tuloksen jakaminen
  - Yhtymän vahvistettu tilikauden tulos jaetaan yhtymän osakkaille siten, että tuloksesta jaetaan 30 % sijoitetun pääoman mukaan ja 70 % työpanoksen mukaan. Yhteisesti sovittaessa voitto tai osa siitä voidaan myös jättää jakamattomana yhtymän tilille. Yhtymän mahdolliseen tappioon sovelletaan samaa jakosuhdetta.
- Yksityistalouteen kuukausittain siirrettävä summa
  - Yksityistili siirrot päivitetään budjetoinnin ja maksuvalmiuteen perustuen
  - Rahan siirrot myös toisin päin

Yhtymäsopimus

- Irtisanominen
  - Osakkailla on oikeus irtisanoa yhtymäsopimus, irtisanomisaika esim. 6 kk
  - Yhtymän käyttöön otetut velat on maksettava ennen yhtymän omaisuuden jakamista osakkaille. Jaettaessa yhtiön netto-omaisuuksia mahdollinen ylijäämä jaetaan omistusten mukaisesti.
  - Jos yhtymä purkautuu, on molemminpuolinen lunastusmahdollisuus olemassa 50 %:lla verottajan käyttämien käypien arvojen mukaisesta arvosta.
  - Lunastushintaa koskevat erimielisyydet on ratkaistava asiantuntijan avulla ilman välimiesmenettelyä.
  - Huomioitava verotus / LUTU / NUVI yms. sitoumukset !
  - Rahoittajan suostumus vaaditaan

Yhtymäsopimus

- Yhtymän osakkaat ovat sopineet yhtymän **toimintaa turvaavista sopimuksista**. Tällaisia ovat mm. edunvalvontavaltakirja, testamentti ja osakkaitten mahdollisten uusien avioliittojen avioehtosopimukset. Näitten sopimusten ja tahdonmääräysten sisältö laaditaan tapauskohtaisesti, mutta niillä pyritään turvaamaan yhtymän toimintakyky.

Turvaavat asiakirjat, Edunvalvontavaltakirja

- Oikeustoimikelpoisuuden rajoittumisen varalta
- Omaisuutta ja henkilöä koskevat asiat
  - Maatilan talousasiat, kiinteistöt, muut juoksevat asiat, henkilöön liittyvät asiat
  - Sukupolvenvaihdos!
- Valtuutetun suostumus
- Säilytys
- Voimaantulo lääkärinlausunnolla

” Määrään valtuutuksen tulemaan voimaan siinä tapauksessa, että tulen sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistani.”

Turvaavat asiakirjat, Testamentti

- Kuka perii omaisuuteni?
  - Testamentilla syrjäytetään lakisääteinen perimysjärjestys (lakiosa)
- Omistus- vai hallintaoikeustestamentti?
  - Osakeyhtiön äänivalta mahdollista eriyttää
  - Määräaikainen vai elinikäinen?
- Lesken tilanne
- Jälkisäädökset
- Verosuunnittelu vs. käytännön toimivuus maatilalla

Turvaavat asiakirjat, Avioehtosopimus

- Avio-oikeus realisoituu avioliiton päättyessä
- Varat ja velat nimiperiaatteen mukaan
- Avioehtosopimus
  - Kaksipuolinen oikeustoimi
  - Avioeron tai kuoleman varalta
  - Koko omaisuus tai omaisuuden osa
  - Rekisteröitävä maistraattiin
  - Kihlusaikana tai avioliiton aikana
- Avio-oikeuden poissulkeminen testamentilla tai lahjakirjalla

Turvaavat asiakirjat

- Kulloisenkin **elämäntilanteen** mukaan
- Henkilökohtaiset näkökohdat/tilan toiminnan turvaaminen
- Ajantasaisuus tarkistettava säännöllisesti, päivitettävä tarvittaessa
- Käytä asiantuntija-apua
- Säilytä hyvin
  - Tallelokero, asiakirjasäilytys, kassakaappi

Yhtymän purkaminen

- **Kaikki yhtymät purkautuu joskus!**
- Sukupolvenvaihdoksen II –vaihe
  - Spv-prosessi käydään läpi uudelleen
  - Valmistautuminen pidettävä mielessä tilan kehityksessä, työvoima, asuminen yms.
  - Verohuojennukset
  - Luovutusvoitto
  - Käsikirjoitus etukäteen: milloin ja miten?

Yhtymän purkaminen

- Yhteisomistuksen purkaminen
  - Sopimusjako, paljon mahdollisuuksia
  - Halkominen, Maanmittauslaitos
    - Koskee vain kiinteistöjä
    - Irtaimisto (koneet, kalusto, varastot, eläimet, tilivarat)
    - Lainat, rahoitussopimukset jne.
  - Pesänjakaja, käräjäoikeus
- Tilan myynti
- Toiminnan lopettaminen

Onnistunut omistajanvaihdos

- Tavoitteiden täytyminen
- Avointa keskustelua koko perhepiirissä
- Tahtotilat
- Käytetään riittävästä aikaa
- Sidosryhmät
- Hyvä taloussuunnittelu
- Katse tulevaisuudessa

”Keskeisimpien sidosryhmien myötävaikuttama positiivinen tapahtuma, jonka osapuolet perhepiirissä päättävät.”

–Kyösti Laajalahti

Neuvo 2020

- Asiakkaalla käytettävissä 15 000 euroa Neuvo 2020 – palveluihin ohjelmakauden aikana
- Tuntihinta 63 €/h + alv
- Asiakas maksaa alv:n osuuden tunneista
- Neuvo 2020 –palveluja saavat tehdä Ruokaviraston hyväksymät asiantuntijat

Neuvo 2020 – Maatilan nykyaikaistaminen ja kilpailukyvyn parantaminen

- Pitkän ja lyhyen aikavälin taloussuunnittelua, vaihtoehtojen vertailua laskelmilla, mutta myös keskustelua, haarukointia
- Esimerkiksi
  - Velkaneuvontaa
  - Sukupolvenvaihdosneuvontaa
  - investoinnin alustavaa suunnittelua
  - yhtiöittämisneuvontaa
  - neuvontaa viljelyn ja kotieläintuotannon kannattavuuteen liittyvistä asioista
  - laskelmia tuotteiden katteista ja tuotantokustannuksista

Omistusjärjestelyt

LEENA ESKELINEN

Leena Eskelinen
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
043 825 4982
leena.eskelinen@proagria.fi
PL 1096, Puijonkatu 14
70111
Kuopio

KYÖSTI LAAJALAHTI

Kyösti Laajalahti
Omistusjärjestelyjen erityisasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
0400 277 670
kyosti.laajalahti@proagria.fi
Päiviönkatu 22
74100
Iisalmi

VUOKKO MÄHÖNEN

Vuokko Mähönen
Talousasiantuntija, tili- ja investointipalvelut, omistajanvaihdosasiantuntija
ProAgria Pohjois-Karjala
0403012426
vuokko.mahonen@proagria.fi
Torikatu 9 A, 3. krs.
80101
Joensuu

MATTI VORNANEN

Matti Vornanen
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
044 431 4909
matti.vornanen@proagria.fi
Päiviönkatu 22
74100
Iisalmi

ANNIKA LEHTONEN

Annika Lehtonen
Hankevastaava, Asiakastähtöinen omistajan
ProAgria Itä-Suomi, Joensuu
0417303345
annika.lehtonen@proagria.fi
Torikatu 9A, 3. kerros
80100
Joensuu

SEPPO KINNUNEN

Seppo Kinnunen
Omistajanvaihdosten ja yhtiöittämisen erityisasiantuntija
ProAgria Pohjois-Karjala
040 301 2414
seppo.kinnunen@proagria.fi
Olkontie 6
82500
Kitee

MARKO NISSINEN

Marko Nissinen
Talouden erityisasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
043 824 7615
marko.nissinen@proagria.fi
Päiviönkatu 22
74100
Iisalmi

EIJA MERILÄINEN-RUOKOLAINEN

Eija Meriläinen-Ruokolainen
Kasvintuotannon- ja talouden asiantuntija
ProAgria Pohjois-Karjala
040 301 2425
eija.merilainen-ruokolainen@proagria.fi
Kauppatori 3
75500
Nurmes

SANNA PENTTINEN

Sanna Penttinen
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
040 749 8430
sanna.penttinen@proagria.fi
PL 1096, Puijonkatu 14
70111
Kuopio

Yhtiöittäminen

KIRSI TUOVINEN

Kirsi Tuovinen
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
0400 867 400
kirsi.tuovinen@proagria.fi
Päiviönkatu 22
74100
Iisalmi

JUHANI PAAVILAINEN

Juhani Paavilainen
Yritysasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
0400 172 386
juhani.paavilainen@proagria.fi
Päiviönkatu 22
74100
Iisalmi

SEPPO KINNUNEN

Seppo Kinnunen
Omistajanvaihdosten ja yhtiöittämisen erityisasiantuntija
ProAgria Pohjois-Karjala
040 301 2414
seppo.kinnunen@proagria.fi
Olkontie 6
82500
Kitee

LEENA ESKELINEN

Leena Eskelinen
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Karjala
043 825 4982
leena.eskelinen@proagria.fi
PL 1096, Puijonkatu 14
70111
Kuopio

TAPANI KESKI-SOINI

Tapani Keski-Soini
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Karjala
040 301 2429
tapani.keski-soini@proagria.fi
Torikatu 9 A, PL 5
80100
Joensuu

SIRPA-LIISA LINNA

Sirpa-Liisa Linna
Asiantuntija, kirjanpito MVL
ProAgria Itä-Suomi, Vaala
0438249309
sirpa-liisa.linna@proagria.fi
Vaalantie 14
91700
VAALA

Likwi ja liiketoimintasuunnitelmat, budjetointi ym.

MATILDA VEIJOLA-PYYKKÖNEN

Matilda Veijola-Pyykkönen
Talousasiantuntija
ProAgria Itä-Suomi, Kajaani
040 703 2870
matilda.veijola@proagria.fi
Kauppakatu 25 A 24
87100
Kajaani

ATTE KIISKI

Atte Kiiski
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
0438251213
atte.kiiski@proagria.fi
Päiviönkatu 22
74100
Iisalmi

PETRI LAPPI

Petri Lappi
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
043 827 3333
petri.lappi@proagria.fi
Puijonkatu 14, PL 1096
70111
Kuopio

TAPANI KESKI-SOINI

Tapani Keski-Soini
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Karjala
040 301 2429
tapani.keski-soini@proagria.fi
Torikatu 9 A, PL 5
80100
Joensuu

MATTI VORNANEN

Matti Vornanen
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
044 431 4909
matti.vornanen@proagria.fi
Päiviönkatu 22
74100
Iisalmi

SATU UKKONEN

Satu Ukkonen
Talousasiantuntija
ProAgria Itä-Suomi, Kuopio
0407498430
satu.ukkonen@proagria.fi
Puijonkatu 14
70110
Kuopio

EIJA MERILÄINEN-RUOKOLAINEN

Eija Meriläinen-Ruokolainen
Kasvintuotannon- ja talouden asiantuntija
ProAgria Pohjois-Karjala
040 301 2425
eija.merilainen-ruokolainen@proagria.fi
Kauppatori 3
75500
Nurmes

MARKO NISSINEN

Marko Nissinen
Talouden erityisasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
043 824 7615
marko.nissinen@proagria.fi
Päiviönkatu 22
74100
Iisalmi

KIRSI TUOVINEN

Kirsi Tuovinen
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
0400 867 400
kirsi.tuovinen@proagria.fi
Päiviönkatu 22
74100
Iisalmi

SANNA PENTTINEN

Sanna Penttinen
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
040 749 8430
sanna.penttinen@proagria.fi
PL 1096, Puijonkatu 14
70111
Kuopio

LASSE ALASALMI

Lasse Alasalmi
talousasiantuntija
ProAgria Itä-Suomi, Kajaani
0417307157
lasse.alasalmi@proagria.fi
Kauppakatu 25 A
87100
Kajaani

KATARIINA KALLIOKOSKI

Katariina Kallio Koski
Maatilayritysasiantuntija
ProAgria Kainuu
0400 282 086
katariina.kalliokoski@proagria.fi
Kauppakatu 25 A 24
87100
Kajaani

Strategia+

MARIKA JOENSUU

Marika Joensuu
Talousasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
0400 571 647
marika.joensuu@proagria.fi
Harjukatu 2
74700
Kiuruvesi

JOAKIM PITKÄLÄ

Joakim Pitkälä
Talouden erityisasiantuntija
ProAgria Pohjois-Savo
040 579 7178
joakim.pitkala@proagria.fi
Päiviönkatu 22
74100
Iisalmi